

На відміну від націоналістичного напрямку, інші історики (напр. - В.В. Іваненко, А.І. Голуб, О.А. Удод, В.М. Нікольський) вважають, що ОУН-УПА не була ні армією, ні партизанським рухом. Ці формування боролися за створення держави фашистського типу, в якому українські націоналісти мали б владу. Про це можна судити, виходячи з визначення, зробленого Т. Бульбою – Боровцем: «... злочинна організація, метою якої було захоплення влади над українським народом, а не його звільнення».

В сучасних публікаціях замовчуються або виправдовуються союзницькі зносини цих організацій з німецькими військами, спецслужбами, окупаційною адміністрацією, проведення терору та воєнних дій проти Червоної Армії, радянських партизан, проти мирного польського й українського населення. Яскравим прикладом цього можна вважати подію, яка отримала назву «Волинська різня».

Кожен ідеологічний напрямок творить міфи собі на користь. Не стала виключенням і незалежна Україна. Після 1991 р. з'явилися наступні міфи:

1. Бандера, Шухевич, Кук та інші керівники ОУН і УПА – легендарні постаті, борці-герої. Хоча відомо, що деякі акції націоналістів лише шкодили загальній антифашистській боротьбі. 2. ОУН – загальноукраїнське явище. Автори цього міфу намагаються створити в пересічних громадян уявлення, нібито ОУН і УПА були структурами загальнонаціонального масштабу, виражали прагнення й користувалися підтримкою всього українського народу. Проте дослідження доводять, що кількість діячів ОУН у східних регіонах була дуже незначною. Зрозуміло, що така кількість людей не могла протистояти порядку, встановленому на тих територіях. 3. Саме УПА відіграла вирішальну роль у розгортанні спротиву нацистам на західноукраїнському терені. Хоча відомо, що вони прислужували окупантам.

З героїзацією ОУН і УПА пов'язані спроби перегляду сутності й характеру війни. Прибічники націоналістичної концепції стверджують, що ця війна була «чужа» українському народу, бо вона велася між двома тоталітарними режимами, в якій Україні відводилася роль об'єкта і жертви. На думку авторів, хоча й мета цієї організації була дуже шляхетна, проте засоби досягнення цієї мети не виправдовувались результатами, а іноді мали й зворотній характер.

Панарін С. О.

ІСМВ «Харківський колегіум»

ДО ПИТАННЯ ПРО ІДЕОЛОГІЮ КИРИЛО-МЕФОДІЄВСЬКОГО БРАТСТВА

Діяльність Кирило-Мефодіївського братства була чи не однією із найважливіших серед політичних товариств на території України. До цього товариства залучилися провідні представники тодішньої української інтелігенції. В умовах розбудови української державності важливо розуміти витоки українських державницьких ідей. Кирило-Мефодіївське братство

згуртувало відомих діячів: Тараса Шевченко, Миколу Костомарова, Пантелеймона Куліша та ін.

Створення таємного гуртка під назвою «Кирило-Мефодіївське товариство» відноситься до грудня 1845 – січня 1846 року у Києві. Ініціаторами його створення стали М. І. Костомаров, М. І. Гулак та В. М. Білозерський. Згодом до них приєдналися О. В. Маркевич, О. О. Навроцький, П. Куліш, О. Маркевич, Г. Андрузький, Т. Шевченко, І. Посяда, М. Савич, Д. Пильчиков, О. Тулуб. Їх єднала мета досягнення політичного визволення України, що згодом трансформувалася до слов'янської республіканської федерації. Свої погляди члени братства виклали у програмних документах: «Статут Слов'янського братства св. Кирила і Мефодія», «Книга буття українського народу».

Головна мета товариства сформульована в статуті. Там стверджується про необхідність об'єднання слов'ян на політичних і культурних началах у слов'янську федерацію за прикладом давньогрецьких республік, Сполучених Штатів Америки чи Франції, у якій кожна держава мала б свою автономію – складала окремий штат і керувалася б представницьким органом – собором (сеймом). Центральним містом федеративної спілки мав стати Київ. Але про повну незалежність української держави мова не йшла. До слов'янської федерації мали увійти українці, росіяни, білоруси, поляки, чехи, словенці, серби, хорвати, болгари, лужичани, іллірійці. Кожній із зазначених національностей передбачалося право самим визначати устрій своєї республіки. Також гарантувалися особисті права людини: рівність всіх людей від народження, рівність за віросповіданням та соціальним становищем.

Кирило-Мефодіївське товариство проіснувало лише 14 місяців. 3 березня 1847 року студент Київського університету А. П. Петров подав до поліції донос. У той же день про Кирило-Мефодіївське товариство дізнався імператор Микола І. Товариство було розгромлене, а члени його заарештовані.

Кирило-Мефодіївське товариство має велике значення в історії України. Ним була розроблена перша зорганізована політична програма можливого розвитку України. Кирило-Мефодіївське братство зробило свій гідний внесок та спричинило великий поштовх до подальшого розгортання і розроблення нових українських державницьких ідей та теорій.

Пантелейменко А.Ю.

ХНУРЕ

ДО ПИТАННЯ ПРО ДОСЯГНЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Культурні надбання кожної нації – це безцінний скарб всієї людської цивілізації. Збережена та примножена протягом багатьох тисячоліть, культура становить унікальну історичну пам'ять кожної сучасної держави, забезпечує духовний зв'язок минулих, сьогоднішніх та майбутніх поколінь.